

Valtuustoaloite 11.3.2024: Vieraslajistrategian laatiminen

KVALT 11.03.2024 § 10
43/00.01.01.01/2024

Valmistelija Hallintojohtaja Antti Kinnunen, antti.kinnunen@juva.fi, puh. 0400 121 261

Päätös Kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti antaa valtuustoaloitteen kunnanhallituksen valmisteltavaksi.

Selostus Valtuutettu Maria Kivelä esitti Juvan Vihreiden valtuustoryhmän, Juvan Työväenyhdistyksen valtuustoryhmän ja Juvan Kristillisdemokraattien valtuustoryhmän yhteisen valtuustoaloitteen ”Vieraslajistrategian laatimisesta Juvan kunnassa”.

Valtuustoaloitteessa todetaan seuraavaa:

Vieraslajit ovat Suomen alkuperäiseen luontoon kuulumattomia lajeja, jotka ovat levinneet tänne ihmisen toiminnan seurauksena. Vieraslajit ovat merkittävä uhkatekijä luonnon monimuotoisuudelle, ja lisäksi niistä osa on haitallisia kuntien ja kuntalaisten taloudelle sekä ihmisten ja eläinten terveydelle.

Kansallinen haitallisten vieraslajien luettelo päivitettiin viime kesänä, ja nykyään siihen sisältyvät esim. minkin, lupiinin ja jättipalsamin lisäksi vaikkapa puutarhoissa yleiset kanadanpiisku ja viitapihlaja-angervo. Ilmaston lämpenemisen myötä haitalliset vieraslajit leviävät nopeammin kuin koskaan ja syrjäyttävät alkuperäistä lajistoa. Juvallakin esimerkiksi kimalaisille myrkyllinen lupiini heikentää kulttuurimaisemia ja on alkanut levitä metsiin, jossa se tukahduttaa puiden taimia.

Kotimaisen vieraslajilain ja EU:n vieraslajiasetuksen mukaisesti maanomistajan tulee estää haitallisten vieraslajien leviämistä luontoon. Lisäksi laissa kuntien ympäristösuojelun hallinnasta säädetään, että kunnan tulee alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua. Uuden luonnonsuojelulain mukaan kunnalla on velvoite edistää maisemansuojelua ja turvata luonnon monimuotoisuutta mm. lisäämällä ympäristötietoisuutta. Juvan kunnan oman strategian mukaan kunta huolehtii ympäristöstä ja edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä tavoitteenaan jättää Juva paremmassa kunnossa seuraavalle sukupolvelle. Juvan kunta on siis keskeinen vaikuttaja haitallisten vieraslajien torjunnassa, ja sen tehtävä on näyttää esimerkkiä myös muille maanomistajille ja kuntalaisille.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Juvan kunta ottaisi haitallisten vieraslajien torjunnan haltuun laatimalla vieraslajistrategian.

Strategian pitäisi sisältää ainakin seuraavat kolme asiakokonaisuutta:

1. Vieraslajeista tiedottaminen ja neuvonta
 - mikä on vieraslaji
 - miksi vieraslajeja pitää torjua tai poistaa
 - miten kutakin lajia torjutaan
2. Vieraslajien kartoittaminen
 - mitä vieraslajeja kunnan alueella tavataan
 - mitkä lajit vaativat välittömiä toimenpiteitä
 - miten vieraslajeja ennaltaehkäistään ja varaudutaan tulevaan
3. Vieraslajien torjuntasuunnitelma
 - tarvittavat torjuntatoimet ja niiden rahoittaminen
 - maanomistajan vastuu kunnan strategian toteutuksesta
 - yhteistyö yhdistysten ja kuntalaisten kanssa
 - vieraslajien torjunta yritysten toimialana
 - toteutumisen valvonta ja jälkiseuranta

Työssä kannattaa hyödyntää vieraslajit.fi-osoitteessa olevaa kuntien työkalupakkia ja kartta-aineistoa, luontopaneeli.fi-sivustoa sekä erilaisia hankeavustuksia. Koska luonnon monimuotoisuuden varjeleminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, siihen on myös saatavilla monenlaista rahoitusta.